

**Invazīvo sugu prioritāro ienākšanas ceļu vienotais rīcības
plāns Latvijai 2023-2028**

Saīsinājumi

Dabas aizsardzības pārvalde – DAP

Dabas datu pārvaldības sistēma – OZOLS

Daugavpils Universitāte – DU

Eiropas Komisija – EK

Invazīvās Sugas Neizbēgšanas Plāns – ISNP

Latvijas vides aizsardzības fonds – LVAF

Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs – LVĢMC

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR" – BIOR

Pārtikas un veterinārais dienests – PVD

Valsts augu aizsardzības dienests – VAAD

Valsts meža dienests – VMD

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija – VARAM

Zemkopības ministrija – ZM

Agrīnas Brīdināšanas Sistēma – ABS

Esošā budžeta ietvars – EBI

Darba dienas – dd

Invazīvām sugām ir postoša ietekme uz dabu, ekonomiku un pat cilvēku veselību. Tās ir otrs galvenais bioloģiskās daudzveidības samazināšanās cēlonis pēc biotopu izmaiņām.

Invazīva suga var būt jebkura veida dzīvs organisms – augs, kukainis, zivs, u.c. Invazīvas parasti ir tās svešzemju sugas, kuras, nonākot jaunās dzīves vietās, var sākt :

- strauji vairoties;
- agresīvi izplatīties;
- nomākt vietējās sugas un apdraudēt ekosistēmas;
- var nodarīt kaitējumu gan dabai, gan cilvēkiem.

Invazīvās sugas vispirms izplatās cilvēka darbības dēļ, bieži vien neapzināti. Mūsdienu pasaulē ir plašas iespējas ceļot, pārvadāt preču kravas, līdz ar to mēs varam ļoti ātri pārvietot preces no vienas pasaules malas uz citu. Dažkārt šajos ceļojumos mums līdzī dodas arī nelūgtas sugas, piemēram, kuģi balasta ūdenī var pārvadāt ūdens organismus, kukaiņi var pārvietoties ar transportu, augu, augļu un dārzeņu sūtijumiem, augu sēklas var pielipt pie mūsu apaviem vai auto riepām.

Rīcības plāna nepieciešamības pamatojums

Invazīvas sugas daudzējādā ziņā nodara kaitējumu vietējai florai un faunai. Tāpēc ir ļoti svarīgi, pamatojoties uz analīzes rezultātiem par invazīvu svešzemju sugām, kas rada bažas Savienībai un to neapzinātas introdukcijas un izplatīšanās ceļiem Latvijā, kā arī jūras ūdeņos, izstrādāt rīcības plānu par invazīvu svešzemju sugu prioritāriem izplatības ceļiem, lai samazinātu līdz minimumam iespēju invazīvām svešzemju sugām ienākt Latvijā.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 22. oktobra Regulu Nr. 1143/2014 par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību (turpmāk – Regula Nr. 1143/2014) katrai dalībvalstij ir jāizstrādā rīcības plāns par invazīvu svešzemju sugu izplatības ceļiem.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" 2021. gadā pabeidza [“Identification of pathways of introduction in Latvia for 66 invasive alien species of European Union concern”](#) (turpmāk - Pētījums). Tajā minēts, ka izplatības ceļu radītā riska preventīva samazināšana ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā cīnīties ar invazīvajām sugām. Izvērtējot visus invazīvo sugu izplatīšanās ceļus secināts, ka 93% saskaņā ar Regulas Nr. 1143/2014 4. pantā “Invazīvo svešzemju sugu, kas rada bažas Savienībai, saraksts” minētajā sarakstā iekļauto dzīvnieku sugu introdukcija Latvijā savvaļā notiek vai var notikt neapzināti, bet augu – tīša, jo tie ievesti dažādiem mērķiem, piemēram, pētījumā norādīts, ka **Latvijā sastopamais Sosnovska latvānis** ievests lopbarībai, bet **puķu sprigane** kā krāšņumaugs.

Nacionālajā līmenī normatīvais regulējums jau sen (kopš 2006.gada) ir izstrādāts attiecībā uz Sosnovska latvāni. Tuvākajā laikā tas tiks papildināts un pilveidots ietverot visas invazīvās sugas. Par pārējām sugām dati ir vēl ir nepilnīgi, tādēļ plānā ietverta datu vākšanas un monitoringa metožu izstrādes nepieciešamība.

Pētījumā visām dzīvnieku sugām ir noteikti 17 izplatīšanās ceļi, no kuriem tiek izdalīti divi nozīmīgākie, kas noteikti kā galvenie un tie ir:

- 1) **“izbēgšana ” (42% dzīvnieku sugu);**
- 2) **“sekundārā introdukcija” (42% dzīvnieku sugu).**

Izplatīšanās ceļš “izbēgšana” noteikts šādām sugām: **nūtrijs** *Myocastor coypus*, jenots *Procyon lotor*, sarkanvēdera krāšņvāvere *Callosciurus erythraeus*, pelēkā vāvere *Sciurus carolinensis*, melnā vāvere *Sciurus niger*, Sibīrijas burunduks *Tamias sibiricus*, Dienvidamerikas degunlācītis *Nasua nasua*, Ķīnas mundžaks *Muntiacus reevesi*, parastā maina *Acridotheres tristis*, **Nīlas zoss** *Alopochen aegyptiacus*, Jamaikas zilknābis *Oxyura jamaicensis*, svētais ibiss *Threskiornis aethiopicus*.

Izplatīšanās ceļš “sekundārā introdukcija” noteikts šādām sugām: **jenotsuns** *Nyctereutes procyonoides*, **ondatra** *Ondatra zibethicus*, sarkanvēdera krāšņvāvere *Callosciurus erythraeus*, pelēkā vāvere *Sciurus carolinensis*, melnā vāvere *Sciurus niger*, Sibīrijas burunduks *Tamias sibiricus*, Dienvidamerikas degunlācītis *Nasua nasua*, Ķīnas mundžaks *Muntiacus reevesi*, Āzijas sirsenis *Vespa velutina nigrithorax*, vērsa varde *Lithobates catesbeianus*, **rotans** *Percottus glenii*, svītrainais zušu sams *Plotosus lineatus*. (treknrakstā – Pētījuma dati¹ par atrašanos Latvijā).

Invazīvo dzīvnieku sugu prioritārajam izplatīšanās ceļam “izbēgšana no turēšanas vietām”, ir skaidri nosakāmi izplatīšanās avoti un vektori, līdz ar to skaidri nosakāmi pasākumi, lai novērstu invazīvu sugu neapzinātu introdukciju Eiropas Savienībā vai izplatīšanos tās teritorijā, kā arī pasākumu izmaksas ir salīdzinoši nelielas un tām ir lielāks mērķa sasniegšanas potenciāls.

Izplatīšanās ceļam **“sekundārā introdukcija”**, kura ienākšanas veidi saistīti ar dabisku izplatīšanos no kaimiņvalstīm vai no atradnēm valsts iekšienē, kas nav to dabiskais izplatības areāls, nepieciešama papildus informācija par potenciālajiem izplatīšanās avotiem, novēršanas pasākumi ir komplikētāki un grūtāk nosakāmi, līdz ar to šī rīcības plāna izstrādei nepieciešams papildus laiks un resursi, kā arī pasākumu izmaksas būtu prognozējamākas lielākas. Atbilstoši Dzīvnieku aizsardzības likuma 5. pantam dzīvnieka īpašnieka pienākumi cita starpā ir nodrošināt dzīvnieka turēšanas apstākļu, aprīkojuma atbilstību tā fizioloģiskajām un etoloģiskajām vajadzībām, ņemot vērā attiecīgā dzīvnieka sugu, un nodrošināt, lai dzīvnieks netraucētu un neapdraudētu cilvēkus vai citus dzīvniekus. Dzīvnieku aizsardzības likuma 29. pants nosaka, ka pieradinātu un dzīvei savvaļā nepielāgotu savvaļas dzīvnieku aizliegts izlaist brīvā dabā. Jau virknē normatīvo aktu ir minētas prasības nodrošināt dzīvnieku neizklūšanu savvaļā². Līdz šim Regulas 8. panta nosacījumi iekļauti kompetentās iestādes lēmumā, atļaujot invazīvo dzīvnieku sugu īpatņu ieviešanu un eksponēšanu Rīgas nacionālajā zooloģiskajā dārzā.

¹ “Identification of pathways of introduction in Latvia for 66 invasive alien species of European Union concern”

² MK noteikumi Nr.1033. <https://likumi.lv/ta/id/221136-prasibas-savvalas-sugu-dzivnieku-turesanai-zoologiskaja-darza-un-prasibaszoologiska-darza-izveidosanai-un-registracijai>

MK noteikumi Nr.715. <https://likumi.lv/ta/id/214610-labturibas-prasibas-kazokzveru-turesanai>

MK noteikumi Nr.4. <https://likumi.lv/ta/id/223852-dzivnieku-izcelsmes-produktu-ieguvei-vai-sugas-selekcijai-izmantojamo-savvalas-sugudzivnieku-turesanas-kartiba-iezogotas-platibas-un-prasibas-sadu-platibu-ierikosanai>

MK noteikumi Nr. 1. <https://likumi.lv/ta/id/304167-zinatniskiem-merkiem-izmantojamo-dzivnieku-aizsardzibas-noteikumi>

Augu sugām noteikti 10 (sauszemes augiem) un 12 (ūdens augiem) izplatīšanās ceļi, no kuriem divi nozīmīgākie ir “sekundārā introdukcija” (100% sauszemes un ūdens augu sugu), “dārzkopība” (92% sauszemes un ūdens augu sugu), un “akvārijs” (77%) ūdens augu sugām.

Augiem, līdzīgi kā dzīvniekiem, resursefektīvākā ir ienākšanas nepieļaušana un izplatīšanās iespēju riska mazināšana un novēršana, pasargājot Latviju un Eiropu no tālākas izplatības.

Attiecīgi izvēlēts aptvert Pētījumā minētās prevencijas iespējas ar transporta, lauksaimniecības, akvāriju, dārzkopības un daiļdārzniecības ceļiem, kas ir primārie sugu izplatībai. Tie tiks apvienoti vienā blokā, lai novērstu sugu izbēgšanu un otrā blokā, lai iespējami ātri reaģētu un pasargātu no tālākas izplatības savvaļā.

Ļoti būtiska ir sabiedrības iesaiste gan prevencijā (informatīvie materiāli lidostā un robežšķērsošanas punktos), gan rīcībās, lai sugu ātri konstatētu un ātri rīkotos sugu iznīcinot un ierobežojot, piemēram, īpašnieku iesaistīšana iznīcināšanā, mīluļu un akvārijaugu nodošana zooloģiskajā dārzā, botāniskajos dārzos, gan arī iesaistīšanā talkās.

Rīcības plāna mērķis

Noteikt mērķus, rīcības un veicamos pasākumus un īstenot tos, lai līdz minimumam samazinātu jaunu invazīvu sugu nokļūšanas un izplatīšanās risku savvaļā Latvijā, ievēdot, izbēgot un izplatoties no audzēšanas, augšanas, vai turēšanas vietām, kā arī jau esošo invazīvo sugu turpmāku izplatīšanās risku Eiropas Savienībā teritorijā.

Prioritārā izplatības ceļa un rīcības plāna tvērums

Rīcības plānā tiek vērtēti Pētījumā prioritāri noteiktie 2 izplatības ceļu veidi augiem un dzīvniekiem:

- **ienākšana un izbēgšana**, jeb **izklūšana savvaļā** no audzēšanas vai turēšanas vietām;
- **sekundārā izplatīšanās**, ko šī plāna ietvaros saprot kā dabisku izplatīšanos no kaimiņvalstīm vai no atradnēm valsts iekšienē, kas nav to dabiskais izplatības areāls.

Pētījuma un šī rīcības plāna kontekstā terminu “izbēgšana” **dzīvnieku** sugām attiecina uz zooloģiskiem dārziem, kažokzvēru audzētavām, mīļdzīvnieku turētājiem un tirdzniecību, laboratorijas dzīvniekiem, u.c., kas šajā rīcības plānā izvirzītas kā galvenā mērķauditorija. Savukārt akvakultūrā izmantotie un akvārijos turētie dzīvnieki nav šī izplatības ceļa un attiecīgi rīcības plāna tvērumā, jo saskaņā ar Pētījumu, izmantojot ienākšanas ceļu “Akvāriji” vai “Akvakultūra”, Latvijā var ienākt mazāks sugu skaits un to ietekme ir zemāka. Ņemot vērā iepriekšminētos apsvērumus, izplatības ceļš “izbēgšana no turēšanas vietām” identificēts kā prioritārs 12 Regulā iekļautajām dzīvnieku sugām, no kurām neviena Latvijā savvaļā nav sastopama. Rīcības plānā ar terminu “invazīvo sugu dzīvnieku turēšanas vieta” saprot visas turēšanas vietas, kurās tiek turēti invazīvo sugu dzīvnieki, neatkarīgi no to turēšanas mērķa un turēšanas vietas juridiskās formas.

Pētījuma kontekstā **augiem** risināma ātra reaģēšana un rīcība uz sugu ienākšanu, novēršot riskus, kā arī pasargāšana no sekundārās izplatīšanās, kam nepieciešama laicīga reaģēšana, tāpēc

izstrādājami atbilstoši monitoringi, īstenojama sabiedrības informēšana un iesaiste, kā arī jānodrošina sadarbība ar sabiedrību.

Rīcības plānā katram ceļam izveidotas tabulas, kurās sadalījums veikts, norādot Mērķi ar rīcību/pasākumiem, novērtējot vai ieguvums pārsniedz Zaudējumus un paskaidrojot Pārlicības līmeņa izvēli. Turpmākai rīcībai tabulā iekļautas kolonnas – Atbildīgā iestāde, Rezultatīvais rādītājs un Izpildes termiņš un nepieciešamās aptuvenās resursu aplēses.

Rīcības plāna mērķauditorija

Visas iesaistītās puses, kas ietver:

- iestādes - VARAM, ZM, DAP, VAAD, PVD, VMD, LVĢMC, BIOR;
- pašvaldības;
- uzņēmējus – stādaudzētavas, stādu un dzīvnieku tirdzniecības vietas;
- un citus tieši saistītos ar rīcību ar invazīvajām sugām, kā arī atbildīgās iestādes - Zooloģiskie dārzi, Botāniskie dārzi un citas reģistrētas dzīvnieku turēšanas vietas un mīļdzīvnieku īpašnieki;
- nekustamā īpašuma īpašniekus, kuru īpašumā atrodas invazīvas sugas.

Reģionālā sadarbība rīcības plāna ieviešanai

Rīcības plāns attiecas uz dalībvalsti, kā arī jāparedz koordinācija reģionālajā līmenī papildus Regulā jau noteiktajai dalībvalstu sadarbībai un nosacījumiem invazīvo sugu dzīvnieku un augu pārvietošanai starp turēšanas vietām dažādās dalībvalstīs. Nepieciešama regulāra informācijas apmaiņa ar kaimiņvalstīm.

1.tabula. Rīcības plāns prioritārajam izplatības ceļam “Izbēgšana/ Izklūšana savvaļā no audzēšanas vai turēšanas vietas”

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
1. Prioritārais izplatības ceļš: ienākšana un izbēgšana pa transporta, lauksaimniecības, akvāriju, dārzkopības un daiļdārzniecības izplatības ceļiem, izbēgšana no turēšanas vietām				
<p>1. Regulas invazīvo sugu importa un tirdzniecības kontrole:</p> <p>1.1 Regulas invazīvo augu importa, un tirdzniecības kontrole</p> <p>1.2 Regulas invazīvo dzīvnieku importa un tirdzniecības kontrole, ietverot citas konvencijas (CITES, utt.)</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi gan ilgtermiņā, gan īstermiņā, kā arī visos mērogos.</p> <p>Suga var ienākt un radīt būtiskas problēmas Latvijā vai Eiropas Savienības citās dalībvalstīs caur Latviju (arī tās sugas, kas Latvijā nevar izplatīties).</p> <p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts, jo gan zinātniskajā pētījumā gan Regulā <u>pasargāšana</u> (prevencija) identificēta kā galvenais un resursefektīvākais rīks. Šis izplatības veids mērķim <u>dārzkopībai un lauksaimniecībai, ainavu arhitektūrā</u> ir būtiskākais cēlonis gan tīšai, gan netīšai tālākai izplatībai. Šis izplatības veids netīšai tālākai izplatībai kā viens no galvenajiem lielu attālumu pārvarēšanai un lielāka kaitējuma nodarīšanā, ko suga pati nebūtu spējusi ar savu izplatības ātrumu sasniegt.</p>	<p>Par politikas izstrādi: VARAM, ZM</p> <p>Par ieviešanu: PVD-regulāri importa kontrole (kravas, sporādiski pasts, bagāža); VAAD – augu eksportā, reeksportā (neizsniegt sertifikātu); sauszemes augiem stādaudzētavu un tirgus kontrole; (DAP-analogi ar dzīvniekiem)</p>	<p>Veiktās pārbaudes, iestāžu ziņojums par rezultātiem atbildīgajām ministrijām.</p> <p>Papildināti normatīvie akti.</p>	<p>Ieviešana: laika posmā no saistošo normatīvu, t.sk., deleģējuma apstiprināšanas esošā budžeta ietvaros (EBI), turpinot pārbaudes nepieciešami papildus laika resursi.</p> <p>Uzraudzības tekstuālā aktu sastādīšanas daļa visām iestādēm</p> <p>-Ārpalpojums: 3 cilvēkmēneši programmētājam tiešsaistes akta aplikācijai; - izstrādājāmās veidnes: aktam augšanas gadījumā, tirgus kontrolei, internettirdzniecības kontrolei (pielāgošana dažādu pārbažu tipiem) 10000,-Eur - mobilie telefoni, piemēroti izstrādātajai aplikācijai ((5 insp.iestādē x10 iestādes x300 EUR); mobilais printeris x iesaistīto darbinieku skaits (5 insp.iestādē x10 iestādes x200 EUR)</p> <p>VAAD speciālists: instrukciju un uzraudzības sistēmas</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
				<p>izstrāde 4 mēn. Reģionālo nodaļu inspektoru apmācība 2 dd jauno pārbaužu veikšanai Uzraudzība: VAAD 1 inspektora dd 1 klātienes tirgus pārbaude (~200 stādaudzētavu un stādu tirdzniecības vietas); Augošo augu uzraudzībās 1 uzraudzība 2 dd (sazināšanās, īpašnieka noskaidrošana; 1 fiziskās pārbaudes veikšanai); Neveikšanas gadījumā atkārtota 1 dd kontrole; ABS sugām neiznīcināšanas gadījumā +ierobežošanas pasākumu organizēšana piespiedu kārtā firmas piedāvājums pēc kopīgā valsts iepirkuma šādu situāciju risināšanai 1 situācija, ārpalpojums, 500,- 1 iznīcināšanas gadījums DAP-25 dd (20 riska objekti +neparedzēti objekti, kuri tiek pārbaudīti.</p> <p>VAAD, VMD, PVD, Muitas pārvaldes, LVĢMC (par ABS) kompetento darbinieku apmācība sugu atpazīšanai veikta 2022.gadā LIFE projekta ietvaros.</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
				Tiks izmantoti LIFE projekta sugu atpazīšanas materiāli. DU LVAF projekta ietvaros veido IAS noteikšanas Rokasgrāmatu. Turpmāk mācības- 1 dd, materiālu sagatavošana- 5dd - ārpakalpojums
1.3 Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana par invazīvo sugu ieviešanas riskiem un aizliegumiem	Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā. Pārlicības līmenis Tā kā apzinātā ieviešana pētījumā noteikta kā galvenais izplatīšanās veids, kā norādīts pētījumā, tad augsta.	VARAM, ZM	Informācija iestāžu <u>tīmekļvietnēs</u> ; infografikas <u>lidostā,</u> izlidošanas zonā, robežpunktos ; regulāri <u>publicētas relīzes un atgādinājumi</u>	No Rīcības plāna apstiprināšanas brīža infografikai ārpakalpojums 2x1000,-(augi, dzīvnieki)+2x10 dd materiālu gatavošanai
2.Preventīvie augstas invazitātes riska sugu iekļūšanas pasākumi: 2.1.Sadarbība, komunikācija ar kaimiņvalstīm: Nodrošināts saziņas	Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā. Pārlicības līmenis	VARAM, pēc vajadzības iesaistot citas plānā minētās/kompeten tās iestādes	Sadarbības notikumi Sadarbība ar kaimiņvalstīm (bāzes mērogs) vai Baltijas jūras reģions	Nodibināti kontakti, uzsāktās sadarbības turpināšana

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
tīkls, tiek rīkotas tikšanās pēc nepieciešamības	Augsts, dod izpratni par kopējo situāciju, bet mazs finansiālo resursu patēriņš.		(ideālais scenārijs)	
2.2.Sadarbība ar zinātniekiem - monitoringa datu analīze, kaimiņvalstu informācijas analīze - sugu riska novērtējuma aktualizācija. Augstas invazivitātes riska sugu prognozēšana. Riska analīze turpmākai rīcībai, atkarībā no klimata un datiem.	Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā. Pārlicības līmenis Vidējs, dod izpratni par kopējo situāciju, bet vidējs finansiālo resursu patēriņš.	VARAM, ZM resursi DAP kā koordinējošā iestāde organizē praktisko iepirkumu izstrādi un izsludināšanu ārpakalpojumā, iesaista iestādes pēc nepieciešamības Iestrādē un apstiprināšanā iesaistās invazīvo sugu konsultatīvā padome.	Veikti novērtējumi un iesniegti priekšlikumi rīcībai ar sugām	Nepieciešami resursi iepirkuma veikšanai DAP- dažādu iepirkumu (Riska analīze, monitoringi, pētījumi, licences u.tml.) organizēšanai- 20 dd DAP- Riska analīze- 10dd 1 sugai -ārpakalpojums x sugu skaits -10=100dd
3.Vienotas invazīvo augu audzēšanas un invazīvo dzīvnieku turēšanas vietu datubāzes, t.sk. uzskaitot minētajās vietās fiksēto informāciju par dzīvnieku izbēgšanu,	Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā. Pārlicības līmenis Augsts, jo bez datu apkopojuma nav iespējams īstenot Regulā noteikto.	VAAD (augiem), DAP (dzīvniekiem)	Izveidota un pastāvīgi tiek aktualizēta visu invazīvo sugu turēšanas vietu datu bāze	Izveide - 2023. gada decembris; aktualizēšana – pastāvīgi, EBI DAP- izveide un uzturēšana- 5dd, regulāri VAAD- izveide un uzturēšana- 5dd, regulāri

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
izveide un aktualizēšana				
<p>4. Atļauju darbības (izsniegšanas, lietošanas, apturēšanas, anulēšanas, kontroles) invazīvo sugu audzēšanai un turēšanai nebrīvē saskaņā ar Komisijas Īstenošanas Regulu (ES) 2016/145, t.sk. audzēšanas un turēšanas vietu uzraudzības, noregulēšana. Normatīvo aktu pilnveidošana, t.sk. iekļaujot</p> <p>4.1. Invazīvās Sugas Neizbēgšanas Plāna (ISNP) veidlapa. ISNP nepieciešams katrai invazīvās sugas turēšanas vietai. Tajā ietverti visi nepieciešamie pasākumi (metodes, atbildīgās personas/ atbildību sadalījums utt.), lai kontrolētu invazīvo sugu</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo vairākas kontrolējošās un atbildīgās iestādes, dubulta uzraudzības sistēma ar Komisijas iesaisti. Preventīvi tiek apzināti potenciālie invāzijas avoti, kas ļauj ātri un efektīvi rīkoties, lai novērstu jaunu invazīvo sugu nokļūšanu savvaļā.</p> <p>Standartizēta kontrole paātrina procesa īstenošanu un mazina cilvēcisko kļūdu daudzumu</p> <p>Ieguvumi > zaudējumi</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo kontrole nodrošina prevenciju kā resursefektīvāko pasākumu</p>	<p>VARAM</p> <p>VAAD – visi augi; DAP; Pārtikas un veterinārais dienests (turpmāk - PVD) - līdz normatīvo aktu pieņemšanai par atļauju izsniegšanu invazīvo dzīvnieku turēšanai nebrīvē;</p>	<p>Izstrādāti vadlīnijas vai normatīvie akti, kas regulē atļauju izsniegšanu invazīvo sugu turēšanai nebrīvē un turēšanas vietu uzraudzību.</p> <p>Ir veikta pirmreizējā un tiek veiktas regulārās turēšanas vietu pārbaudes, vienlaikus veicot ISNP pārbaudi</p>	<p>2023. gada decembris</p> <p>Pirmreizējā pārbaude gada laikā no turēšanas atļaujas izsniegšanas; turpmākās pārbaudes - ne retāk kā 1 reizi 3 gados; zooloģiskajos dārzos reģistrētajiem dzīvniekiem - 1 reizi gadā, apvienojot minētās pārbaudes ar ikgadējo zooloģisko dārzu pārbaudi 1 5 dd VAAD DAP- uzraudzība, saziņa, sagatavošanās pārbaudei (lit par labturības prasībām, sugu), fiziskās pārbaudes veikšana, pārbaudes akta sastādīšana=4dd x3 vietas = 12 dd</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>vairošanos, novērstu izkļūšanu savvaļā un veiktu piemērotāko rīcību dzīvnieka izbēgšanas gadījumā (iespējami ātra noķeršana vai eitanazēšana), kā arī plāna aktualizācijas regularitāte.</p>				
<p>4.2. Informācijas sniegšanu kompetentajām iestādēm katrā invazīvas sugas izkļūšanas savvaļā gadījumā, ietverot veiktās rīcības, to efektivitāti un sasniegtos rezultātus.</p>		<p>DAP sadarbībā ar zooloģisko dārzu pārstāvjiem, Latvijas pašvaldību savienību, Valsts meža dienestu</p>		<p>DAP, VAAD - 20 dd - vienreizējas izmaksas</p>
<p>4.3. Invazīvo sugu atļaujas turētāja pārbaude (t.sk. īpatņu skaita, sugu atbilstības izdotajai atļaujai invazīvo sugu turēšanai nebrīvē), tostarp ISNP pārbaude.</p>		<p>Invazīvo sugu atļaujas turētāji</p>	<p>Visām invazīvo sugu turēšanas vietām ir izstrādāts un ar atbildīgo iestādi (VAAD – visi augi, DAP –</p>	<p>iesniegts kopā ar iesniegumu atļaujas saņemšanai invazīvo sugu turēšanai nebrīvē; aktualizēšana - ne retāk kā 1 reizi 6 gados DAP- 10 dd+5 dd x vietas (3 zoo pašlaik= 30 dd gadā 2026.g, turpmāk- 15 dd)</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
			dzīvnieki) saskaņots ISNP, tiek veikta tā aktualizēšana .	
<p>5.Sabiedrības informēšana, izglītošana un atbilstošas rīcības veidošana/veicināšana. Informatīvs seminārs, infografika u.c. specifiskām mērķgrupām, materiāli plašai sabiedrībai. Materiālos īpaši uzsvērta invazīvo sugu problemātika kopumā, invazīvo dzīvnieku radītās ietekmes un potenciālie draudi no to nokļūšanas savvaļā utt. uzsvērta sabiedrisko novērojumu nozīme, ziņošanas iespējas.</p> <p>5.1.Specifiski – dzīvnieku tirgotāji, veterinārārsti, zooloģiskie dārzi, mīļdzīvnieku un</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi Sabiedrības informēšana ir būtiska invazīvo sugu izskaušanā</p> <p>Pārlicības līmenis Augsts, jo sabiedrības ietekme uzsvērta gan Regulā, gan Pētījumā</p>	DAP	Sagatavota un nosūtīta infografika, skaidrojoša vēstule un novadīts vismaz 3 informatīvi semināri dzīvnieku tirgotājiem, veterinārārstiem, zooloģiskajiem dārziem, mīļdzīvnieku un dzīvnieku audzētavu īpašniekiem un darbiniekiem	Pirmreizējie pasākumi – gada laikā; turpmākie - pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā 1 reizi 2 gados DAP- 11 dd

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
dzīvnieku audzētavu īpašnieki, darbinieki.				
5.2.Specifiski – augu audzētāji, tirgotāji, botāniskie dārzi, augaudzētāji-entuziasti;		VAAD	Sagatavota un nosūtīta infografika, skaidrojoša vēstule un novadīti vismaz 3 informatīvi semināri augaudzētājiem, tirgotājiem, botāniskajiem dārziem, augaudzētājiem entuziastiem	Semināram 1 diena prezentācijas gatavošana; 1 diena uzaicinājuma izsūtīšana; 1 diena seminārs Sabiedrībai bukleti par iznīcināšanu: bukletam 2,- x3000 eks.->60000; -ekspertam 1 mēnesis izstrādei, informācijas gatavošanai 2 infografikas x1000, Skaidrojošais darbs sezonā 5 mēneši, nesezonā 1 (speciālista sniegtas atbildes uz jautājumiem, sabiedrības informēšana, publikācijas medijos) - vismaz 40 dd
5.3.Plašai sabiedrībai. Materiālu saturs veidots “vieglajā valodā”.				
6.Zooloģisko dārzu, botānisko dārzu un DAP dabas izglītības centru izglītošanas funkcijas attīstīšana, lai	Ieguvumi > zaudējumi Sabiedrības un sociālo partneru informēšana ir būtiska invazīvo sugu izskaušanā	Zooloģiskie dārzi; botāniskie dārzi; DAP	Preses relīžu kopijas, video materiāli, izdales	Trīs gadu laikā DAP – 220 dd

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
veicinātu sabiedrības informētību un izpratni par invazīvajām sugām	Pārlicības līmenis Augsts, jo sabiedrības un sociālo partneru un mērķa grupu ietekme uzsvēta gan Regulā, gan pētījumā		materiāli, infografikas utt.	
7. Invazīvo sugu eksponēšanas un tirdzniecības vietu, t.sk., tiešsaistes platformu, pārbaude, lai novērstu invazīvo sugu izmantošanu un tirdzniecību.	Ieguvumi > zaudējumi Sabiedrības un sociālo partneru informēšana ir būtiska invazīvo sugu izskaušanā Pārlicības līmenis Augsts, jo sabiedrības ietekme uzsvēta gan Regulā, gan pētījumā	DAP, PVD (dzīvnieku sugas), VAAD, PVD (augu sugas)	Dzīvnieku un augu eksponēšanas un tirdzniecības vietas iekļautas iestādes pārbaužu plānā	Pastāvīgi, pēc papildus resursu piešķiršanas. Izstrādāta aplikācija, 1 inspektora dd, 1 klātienē tirgus pārbaude +1 lēmuma pieņemšanai DAP- izmaksas skat. 1.punktā

2.tabula. Rīcības plāns prioritārajam izplatības ceļam “Sekundārā introdukcija” pētījuma izpratnē³

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
2. Prioritārais izplatības ceļš: sekundārā introdukcija (pētījuma izpratnē)				
1. Latvijā tikko ienākušo Regulas invazīvo sugu kontrole/pārvaldība.	Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā.	Politikas izstrāde: VARAM, ZM Ieviešana:	Papildināti normatīvie akti.	Veģetācijas sezonā pēc grozījumiem normatīvajos aktos un resursu iegūšanas darba veikšanai, 1 uzraudzība 2

³ Sekundārā introdukcija jeb izplatīšanās - dabiska sugas izplatīšanās no kaimiņvalstīm vai no atradnēm valsts iekšienē, kas nav sugu dabiskais izplatības areāls.
Secondary introduction - Introduced species where populations have been introduced from a nearby country/sea area – which are not the natural distribution area.

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>1.1.Sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaistes veicināšana, palielinot sabiedrības novērojumu skaitu un iegūstot papildu datus par agrīnu izplatību turpmākajai rīcībai.</p> <p>1.2.Uzlabota datu ieguve par agrīni ienākušām invazīvām sugām. Monitoringa u.c. veidos iegūto datu apkopošana vienotā invazīvo sugu datu bāzē.</p> <p>1.3.Agrīni ienākušu invazīvu sugu atradņu ātra iznīcināšana ar kompetentās iestādes iesaisti, uzraudzību, ja nepieciešams piespiedu izpildi.</p> <p>1.4.Administratīvā atbildība (sods par bezdarbību).</p>	<p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts, jo kontrole un sabiedrības informēšana nodrošina prevenciju kā resursefektīvāko pasākumu</p>	<p>Kompetentās iestādes – iestāde, kuras kompetencē, atbilstoši Informatīvajam ziņojumam "Par invazīvām svešzemju sugām un kompetenču sadalījumu" un normatīvajiem aktiem ietilpst datu ieguve vai kontrole par konkrēto sugu vai sugu grupu, jomas, kurās ietilpst sugu identificēšana, vai kas veic kontroli noteiktā vietā, piem., Latvijas Republikas robežkontroles punktus, t.i., DAP, VAAD, VMD, LVĢMC, PVD. Sadarbībā ar</p>	<p>Veiktās pārbaudes, iestāžu ziņojumi par rezultātiem atbildīgajām ministrijām</p>	<p>dd (1 sazināšanās, īpašnieka noskaidrošana; 1 personas pārbaudes veikšana)+neveikšanas gadījumā atkārtota 1 dienas kontrole +ABS sugu gadījumā ierobežošanas pasākumu organizēšana piespiedu kārtā, firmas piedāvājums valsts kopīgajā iepirkumā šādu situāciju risināšanai 1.2 - DAP izmaksas skat. 1.Rīcības plāna 8.punktā</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>2.Plaši izplatīto sugu labāko rīcību izstrāde un noteikšana (izskaušana, populācijas kontrole, ierobežošanas metodes), lai pasargātu ES un nepieļautu tālāku izplatību Latvijā.</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi Skaidras un efektīvas rīcības nereti ir atslēgas posms optimālai sugu pārvaldībai, savukārt to neesamības gadījumā sugas turpina neierobežoti izplatīties. Arī tie zemes īpašnieki un/vai brīvprātīgie, kuri izskauž invazīvās sugas, to darot nepareizi, var panākt pretējo efektu un neapzināti provocēt sugu tālāku izplatīšanos. Tāpēc labāko rīcību pieejamība var būt izšķiroša.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo izskaušana un pasākuma kontrole nodrošina prevenciju kā resursefektīvāko pasākumu</p>	<p>pašvaldībām.</p> <p>Par izstrādi: VAAD, DAP</p>	<p>Sagatavotas labākās rīcības to plaši izplatīto sugu pārvaldībai, kurām šādu rīcību vēl nav.</p>	<p>Trīs gadu laikā pēc resursu piešķiršanas. 10 dd x7 plaši izplatītas sugas =70 dd - ārpakalpojums</p>
<p>3.Pilnveidota datu ievākšanas sistēma par Regulas sugu izplatību. 3.1.Esošie valsts bioloģiskās daudzveidības monitoringi, integrējot tajos Regulas sugas, cik iespējams. Sugām,</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi Datu ieguve ir būtiska Regulas īstenošanā</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo pasargāšana un ātra rīcība ir efektīvāka, nekā cīnīšanās ar</p>	<p>Par politikas izstrādi un resursu piešķiršanu: VARAM, ZM Par ieviešanu: DAP, VAAD, LVGMC, BIOR, VMD, sadarbībā ar pašvaldībām.</p>	<p>Papildināti normatīvie akti.</p> <p>Izstrādāta jauna vai papildināta esošā monitoringa</p>	<p>Izstrāde un monitoringu veikšana, apmācība to veikšanā var tikt uzsākta pēc resursu saņemšanas tā īstenošanai.</p> <p>Metodikas izstrāde, tai skaitā, nosakāmo parametru, atribūtu datu, cikliskuma, izstrāde</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>kuras nav iespējams integrēt esošajā monitoringa sistēmā, jaunu monitoringa metožu izstrāde, aprobācija un ieviešana. Atbilstošāko monitoringa metožu izvēle (precīzā uzmērīšana augu sugām, kur tālākai rīcībai nepieciešama augsta datu precizitāte, jauni speciālie monitoringi atsevišķām sugām).</p> <p>3.2.Sabiedrisko novērojumu izmantošana.</p> <p>3.3. Citu, papildinošu datu ieguves avotu izmantošana/ identificēšana, piem., pašvaldības.</p>	<p>sekām, kas uzsvērts gan Regulā, gan pētījumā. Eiropas valstu un Latvijas neinvadēto teritoriju pasargāšana no invazīvajām sugām ir primārs uzdevums.</p>		<p>metodika, rasti nepieciešami cilvēkresursi un nodrošināta kapacitāte veikt monitorēšanu</p> <p>Noorganizēta s apmācības par sugu atpazīšanu, uzmērīšanas veikšanu un datu rediģēšanu</p> <p>Dati tiek izmantoti iznīcināšanai, ziņojums par rezultātiem</p>	<p>izplatības izmaiņu novērtēšanai (ārpakalpojums) - gab 30000 Cikliska monitoringa īstenošana, ārpakalpojums, saskaņā ar izstrādāto metodiku, 30000,-Eur/gadā</p> <p>Datu bāzes sadaļas izveide jaunajām invazīvajām augu sugām kartogrāfiskiem precīzas izplatības noteikšanas mērījumiem:</p> <p>- 750 cilvēkstundas programmētājam aplikācijas izstrādei viedierīcēm, tiešsaistē datu savietojamībai ar VAAD sistēmām ar likmi 50+pvn=60,5 EUR lietošanai arī pašvaldībām+drošības, rediģēšanas aspekti</p> <p>-Ārpakalpojums: Rediģēšanas vai pārskata programmas izveide iesaistītajiem (pašvaldībām, VAAD inspektoriem); (2 mēneši ar likmi 50+pvn=60,5 EUR/h)</p> <p>-Ārpakalpojums: datu apstrādes, publicēšanas automatizēšana sistēmas izstrāde (integrācijā ar drošības</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
				<p>un mobilitātes aspektiem) (1 mēnesis ar likmi 50+pvn=60,5 EUR/h);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arcēis lincences skaits 2 x 10000; - 2 cilvēku darba stundas, datu kontrolei, rediģēšanai, apstrādei un filtrācijai, ielaišanai kopējā sist.uz kopējā slāņa un datu griešanai, izgūšanai pēc nepieciešamības (2 darbinieki x 20 dd); - 1 dienas 1 apmācības dabā+apstrāde pie datora 1 gadā 1 pašvaldības atbildīgajiem cilvēkiem (1 diena katrā pašvaldībā 36+7=43); -praktiskā mērīšana 1 sugai 1 invad.laukā ~1 ha (12,88 EUR 1 ha uzmērīšana monitoringam) <p>DAP- monitoringa ieviešana 30 000 Eur; Sabiedrības novērojumu apstrāde un pārbaude (t.sk. lauka apstākļos), monitoringa programmās, inventarizācijās, ekspertu atzinumos iegūto datu apstrāde; datu bāzes datu</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
				aktualizācija; informatīvajiem materiāliem, pārskatiem u.c. nepieciešamā kartogrāfiskā materiāla sagatavošana - 220 dd; 3 planšetes datu pārbaudei lauka apstākļos - 550Eurx3=1650 Eur - vienreizējs pasākums
<p>4.Datubāzes pilnveidošana, datu automatizācija, integrācija. Saistīto procesu efektivizācija un digitalizācija.</p> <p>Kultūraugu uzraudzības valsts informācijas sistēmas datubāzes un dabas datu pārvaldības sistēmas OZOLS pilnveidošana, digitalizēta un efektivizēta pārkāpumu kontroles sistēma.</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi Bez bāzes sadaļām nav iespējama kvalitatīva kontrole un pārraudzība, kā arī nav iespējama ierobežošanas pasākumu plānošana un koordinēta pārraudzība.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo dati un monitorinds, sabiedrības informēšana nodrošina prevenciju kā resursefektīvāko pasākumu</p>	<p>Par resursu nodrošināšanu: VARAM, ZM</p> <p>Pilnveidošana, uzturēšana – VAAD;</p> <p>Pilnveidošana, uzturēšana – DAP.</p>	<p>Pilnveidota datubāze, ar datu automatizācijas un integrācijas iespējām, efektivizēti un digitalizēti saistītie procesi. Ir iespēja izmantot plašam institūciju lokam.</p>	<p>Izstrāde var tikt uzsākta pēc resursu saņemšanas tā īstenošanai</p> <p>-3 programmētāju mēneši tiešsaistes akta aplikācijai; Izstrādājamās veidnes aktam augšanas gadījumā, tirgus kontrolei, internettirdzniecībai, kontrolēm, pielāgošana dažādiem pārbažu tipiem; -mobilie telefoni, piemēroti izstrādātajai aplikācijai (5 inspektori iestādē x 4 iestādes x 300, Eur); -mobilais printerisx iesaistīto darbinieku skaits (5 insp.iestādēx 4 iestādesx200,-)</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
Datubāzes izmantošana paredzēta plašam institūciju lokam.			Detalizāciju paredzot MKN.	Licenču ikgadēja iegāde 2027. Un 2028.gadā 130 000x2=260 000 Eur un sistēmas uzturēšanai kopumā (ikgadēji) 20 000x6=120 000 Eur
<p>5.Preventīvie sugu sekundārās introdukcijas novēršanas pasākumi:</p> <p>5.1.Sadarbība, komunikācija ar kaimiņvalstīm: Nodrošināts saziņas tīkls, tiek rīkotas tikšanās pēc nepieciešamības</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Sadarbība ir būtiska Regulā noteikto mērķu sasniegšanā</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts. Sadarbība biogeogrāfiskā līmenī ir būtiska, bet finansiālā ietekme neliela.</p>	<p>VARAM, nepieciešamības gadījumā iesaistot citas plānā minētās iestādes</p>	<p>Sadarbības notikumi</p> <p>Sadarbība ar kaimiņvalstīm (bāzes mērogs) vai Baltijas jūras reģions (ideālais scenārijs)</p>	<p>Nodibināti kontakti un uzsāktās sadarbības turpināšana</p>
<p>5.2. Sadarbība ar zinātniekiem - monitoringa datu analīze, kaimiņvalstu informācijas analīze - sugu riska novērtējuma aktualizācija. Augstas invazitātes riska sugu prognozēšana. Riska analīze turpmākai rīcībai, atkarībā no klimata un datiem.</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Sadarbība, dati un monitorings ir būtiski Regulā noteikto mērķu sasniegšanā</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo resurstēmēti pasākumi un situācijas izpratne nodrošina efektīvu rīcību, kā arī Regula un pētījumi paredz šādu nepieciešamību.</p>	<p>VARAM, ZM: resursu piesaiste</p> <p>DAP kā koordinējošā iestāde organizē praktisko iepirkumu izstrādi un izsludināšanu ārpakalpojumā, iesaista iestādes pēc nepieciešamības</p>	<p>Veikti novērtējumi un iesniegti priekšlikumi rīcībai ar sugām</p>	<p>Kopš deleģējuma normatīvos un darbības principu izstrādes brīža un resursu piešķiršanas iepirkuma veikšanai DAP- izmaksas skat 1.Rīcības plāna 2.2. un 2.3 punktā</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
		Iestrādē un apstiprināšanā iesaistās zinātniskā padome		
5.3.Pētījumi par efektīvām metodēm sugu izskaušanai, agrīnai atklāšanai. Sadarbība ar zinātniskajām institūcijām.	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Sadarbība, dati un monitorings ir būtiski Regulā noteikto mērķu sasniegšanā</p> <p>Pārlicības līmenis Augsts. Sugu atklāšanai un pasākumu īstenošanai nepieciešamas efektīvas metodes.</p>	<p>VARAM, ZM: resursu piesaiste</p> <p>Par izpildi: koordinējošā iestāde – DAP, sadarbībā ar VAAD</p>	Pētījuma rezultāti iestādēm sniegti darbam	No Rīcības plāna apstiprināšanas brīža un resursu piešķiršanas Metodes izstrāde+aprobācija x2 sugas vai sugu grupas - ārpakalpojums = 60 000 Eur
6.Sabiedrības informēšana, izglītošana un atbilstošas rīcības veidošana/veicināšana. Informatīvs seminārs, infografika u.c. specifiskām mērķgrupām, materiāli plašai sabiedrībai. Materiālos īpaši uzsvērta invazīvo sugu problemātika kopumā,	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Jo cilvēka rīcības tieši vai netieši ir galvenais invazīvo sugu izplatības cēlonis, kā norādīts pētījumā un Regulā.</p> <p>Nepieciešama plaša sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaiste.</p> <p>Pārlicības līmenis</p>	<p>VARAM, ZM: resursu piesaiste</p> <p>Par īstenošanu: VARAM, ZM, DAP, VAAD, LVĢMC, PVD, BIOR, sadarbībā ar pašvaldībām.</p>	Cilvēku informētība aptaujas veidā pirms informēšanas un informētības līmenis pēc kampaņas	No Rīcības plāna apstiprināšanas brīža un resursu piešķiršanas iestādēm kampaņai tās veikšanai Info kampaņa- 20 000 Eur

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>invazīvo dzīvnieku radītās ietekmes un potenciālie draudi no to nokļūšanas savvaļā utt. uzsvērta sabiedrisko novērojumu nozīme, ziņošanas iespējas. Informācijas kampaņas specifiski uz agrīnās atklāšanas sugām.</p>	<p>Augsts. Sabiedrības iesaiste un informēšana un ir būtiska, lai samazinātu invazīvo sugu izplatību</p>			
<p>7. Invazīvo sugu ierobežošana un iznīcināšana. Sadarbība un komunikācija ar pašvaldībām (atgriezeniskās saites gūšana, aptauja par datu lietošanu, sabiedrības iesaisti, iznīcināšanas koordinēšanu).</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Cilvēka rīcības tieši vai netieši ir galvenais invazīvo sugu izplatības cēlonis, kā norādīts pētījumā un Regulā.</p> <p>Nepieciešama plaša sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaiste.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts. Sugu ienākšanas, izplatīšanās un iedzīvošanās iespēja ir ļoti augsta, kā arī pašvaldības iesaiste un rīcība ir būtiska koordinētai un organizētai ierobežošanai.</p> <p>Informācijas apmaiņa un atgriezeniskās saites gūšana paredzama bez būtiskiem finansiāliem resursiem.</p>	<p>Par politikas izstrādi: VARAM, ZM</p> <p>Īstenošana: Pašvaldības pasākumu koordinēšanai</p> <p>Par datu bāzes izstrādi un datu nodrošināšanu darbam ar augiem VAAD</p>	<p>Papildināti normatīvie akti.</p> <p>Tiek veiktas pārbaudes un iznīcināšana, ziņojums par rezultātiem</p> <p>Aptaujas rezultāti publicēti tīmekļvietnē</p>	<p>No normatīvo aktu spēkā stāšanās un attiecīgo datu bāzes sadaļu izstrādes</p> <p>Kopējais iepirkums, piedāvātā 1 vietas likvidācijas cena.</p> <p>EBI, katru 3.gadu 2 mēnešu laikā (10 dienas – anketas sagatavošana, laiks atbildēm, 10 dienas apkopošanai)</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>8. Citi pasākumi.</p> <p>8.1.Sabiedrības iesaiste - nacionāla vai pašvaldību līmeņa talkas, informēšana par īpašumā esošu invazīvo sugu nodošanu (Zoo un Botāniskie dārzi).</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Cilvēka rīcības tieši vai netieši ir galvenais invazīvo sugu izplatības cēlonis, kā norādīts pētījumā un Regulā.</p> <p>Nepieciešama plaša sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaiste.</p> <p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts. Talkas ir būtiskas sabiedrības izglītošanā un iesaistē.</p>	<p>visas ar invazīvajām sugām saistītās institūcijas</p>	<p>Iesaistīto sabiedrības pārstāvju skaita palielināšanās un pārkāpumu, negatīvās invazīvo sugu izplatīšanās mazināšana</p>	<p>Regulāri</p> <p>Talku uzsāk 2023.gadā</p> <p>VAAD: informatīvie materiāli par katru invazīvo augu sugu (video rullīši; vizuālie materiāli) 5000,-Eiro; Materiālu sagatavošana 1 eksperta mēnesis, praktiskā talkas īstenošana 1 diena, pašvaldības resurss</p>
<p>8.2.Alternatīvo sugu reklamēšana invazīvo sugu vietā. Īpaši fokusējoties uz augiem - stādaudzētavas, tirdzniecības vietas, Botāniskie dārzi. Papildus pašvaldību iesaiste.</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Cilvēka rīcības tieši vai netieši ir galvenais invazīvo sugu izplatības cēlonis, kā norādīts pētījumā un Regulā.</p> <p>Nepieciešama plaša sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaiste.</p> <p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts. Šāda informācija samazina invazīvo augu izmantošanu dārzkopībā.</p>	<p>VAAD</p>		<p>VAAD -1 mēnesis materiālu sagatavošanai</p> <p>DAP- 1 mēnesis materiālu sagatavošanai</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>8.3. Invazīvo sugu pārvaldības pasākumu iekļaušana īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānos.</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi Invazīvo sugu izkaušanas pasākumi tie iekļauti citos plānošanas dokumentos, tiek nodrošināta kompleksa teritoriju apsaimniekošana un sabiedrības iesaiste.</p> <p>Pārlicības līmenis Augsts. Invazīvo sugu esamība tiek fiksēta ĪADT, kurās koncentrējas retas un aizsargājamas dabas vērtības. Šajos plānos tiek sniegti konkrētai vietai atbilstoši invazīvo sugu pārvaldības pasākumi.</p>	<p>VARAM, DAP</p>	<p>Dabas aizsardzības plānos fiksētas invazīvās sugas un sniegti priekšlikumus to pārvaldībai.</p>	<p>Pasākums tiek ieviests- turpinās dabas aizsardzības plānu izstrāde īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.</p>

1 - pārbaude, ko veic saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 9. novembra noteikumu Nr. 1033 "Prasības savvaļas sugu dzīvnieku turēšanai zooloģiskajā dārzā un prasības zooloģiskā dārza izveidošanai un reģistrācijai" 6.3 punktu.